

Az ördögbe vetett hit

FEUILLETON - LVI. évfolyam, 7. szám, 2012. február 17.

„Önmagunk ördögei vagyunk, saját magunkat úzzuk ki a Paradicsomunkból”, írta 1767 őszén egy levelében az akkor még alig 18 éves Goethe. A filológusok a megmondhatóit, hallott-e már ekkor Faustról és az ördöggel kötött paktumáról. Ő mindenesetre egy ördöggel már paktumot kötött – a sajátjával. Ez azonban korántsem jelentett kapitulációt. Ellenkezőleg: aki gyanakodni kezd, hogy a belsőjében ott lapul az ördög, az máris megtette az első lépést, hogy kiűzze azt. A fiatal Goethe megtapasztalhatta, hogy az ördög nem a tüzes pokolban lakik, mélyen a föld alatt, hanem valódi terepe a lélek. Várható volt hát, hogy hamar rátalál Faust figurájára. Néhány évvel a fenti levél után, az 1770-es évek első felében már az *Ős-Fauston* dolgozott, amelynek kitüntetett témája a „szomjú lélek” szüksége. És miben nyilvánul meg e „szükség”? „Nem vagyok-é földönfutó menekvő, / nyugtot s célt nem lelt szörnyeteg, / ki, mint sziklákon át, a szurdos hegyekből / lerontó víz, mélység felé eped?” (Jékely Zoltán fordítása)